

Tartalom

Bevezetés	9
Európai kitekintés	13
Az európai nemességről általában: a köznemesség és a főnemesség formálódása	15
Európa arisztokratái a 18. és 19. században	21
Európa arisztokratái a „hosszú 19. században”	24
Az európai arisztokrácia áttekintése régiónként	26
Anglia	26
Franciaország	36
Itália	42
Poroszország és Németország	47
Oroszország	53
Ausztria	60
A feudalizáció és a dzsentrifikáció dilemmája	72
A főnemesség mint történelmi-jogi rend	81
Főnemesi címek: (fő)herceg, (ör)gróf és báró	83
A főnemesség kialakulása Magyarországon	86
A névleges báróktól a mágnásokig – grófok és bárók a kora újkorban	86
Az új arisztokrácia, a hivatali főnemesség a 18. században	88

Az erdélyi arisztokrácia	90
Megnevezések: mágnás, főnemes, főrend és arisztokrata	93
A főnemesség számokban	95
A főnemesi rangemelkedések a „hosszú 19. században”	95
A főnemesi nemzetségek száma a „hosszú 19. században”	97
A címer mint a nemzetség szimbóluma	98
Az arisztokratákat megillető címek és kitüntetések	107
Indigenák és a honfiúsítás intézménye	117
Választóvonal a történelmi és az új arisztokrácia között	120
Az arisztokrácia mint uralmi elit	129
A főnemesi birtokviszonyok	131
Birtokviszonyok a 18. században és az úrbérrendezés korában	131
Birtokviszonyok a 19. században	136
Az erdélyi arisztokrácia birtokviszonyai	145
Vagyoni és jövedelmi viszonyok a „hosszú 19. században”	147
A hitbizomány jogi intézménye	163
A hitbizomány Európában	163
A hitbizomány hazánkban	165
Hitbizomány és bérlet a 19. és 20. században	170
Hitbizományi és bérleti gazdálkodás – példákon keresztül	177
Adósság és hitelforgalom a főnemesség körében	189
Az arisztokrácia mint hatalmi elit	197
A politikai elit a 18. és 19. században	200
Arisztokraták az országos és udvari főméltóságokban	202
Főnemesek a főispáni székben	211
Főnemesek a 18. és 19. századi diétákon	213
Politikai irányzatok és arisztokrata képviselőik a reformkorban	221
Az arisztokrácia a politikai elitben a kiegyezést követően	233
A képviselőház alsó és felső szintje	233
A kormányban és a pártokban	241
Eszmei és pártpolitikai orientáció	246

Arisztokrata diplomatak és katonatisztek	253
Trianon után	256
Politikai dezintegráció	259
Az arisztokrácia mint viselkedésszociológiai rend	273
Az arisztokrácia neveltetése a korábbi századokban és a 19. század elején	277
Házineveltetés: szülők, nevelők és házitanítók	277
Nevelési tervezetek, utasítások, intelmek az arisztokrata szülők tollából	284
A nyilvános oktatásban való részvétel	289
Az arisztokrata nők neveltetése	293
Gyermekek a kastélyban. Szülő-gyermek kapcsolat	297
Az arisztokraták szocializációja a 19. század második felétől	301
Az anyanyelv kérdése	301
Iskolázás a kastélyban és azon kívül	303
Nevelési elvek és tanítási módszerek	306
Értékek és életeszmények a nevelésben	311
A szülő-gyermek kapcsolat	313
Kastélyok és paloták a 18. és 19. században	315
Kastélyépítészet	315
A kastélyok és paloták társasági és reprezentációs terei	328
A kastélyok műszaki felszereltsége	336
Kastélyszínházak és színpadok	339
A kastély körül: parkok és kertek	342
Személyzet a kastélyban	351
Vendégség a kastélyban: az uralkodó családtagjaitól a főúri látogatásokig	354
Főúri rezidenciák Bécsben és Pozsonyban	358
Kastély és palota a „hosszú 19. században”	371
A kastély	371
A palota	377
Főúri térhasználat	385

Az arisztokrácia mint klán és exkluzív társaság	399
Főúri párválasztás és esküvő	402
Családi élet(viszonyok) a 19. és 20. században	407
A társas élet	423
Társas érintkezés a 19. század elején	426
A reformkori társasági élet különböző szinterei	426
A testmozgástól a versenysportokig	431
Lóversenyek, lótenyésztés és falkavadászat	436
Társas élet a 19. és 20. században	441
Változatos arisztokrata identitások és társadalmi szerepek	463
Arisztokrata mecenatúra a 18. században és a 19. század elején	465
Arisztokrata identitások és társadalmi szerepek a kiegyezés után	472
Tudósok – akadémikusok	472
Művészek – műpártolók a polgári korban	479
Patrónusok	499
Az arisztokrácia imázsa és megpróbáltatásai	509
Arisztokrata imázs	511
Arisztokratamegpróbáltatások	526
Összegzés	549
Irodalom	561
Személynévmutató	593
Képjegyzék	611